
Kristen i det politiska landskapet – ett övergripande resonemang

Finns det något sådant som en ”kristen politik”? Eller kan olika tider och kulturer kräva olika politiska lösningar – och därmed också olika svar från politiskt engagerade kristna?

I denna artikel hävdas att kristna bara kan ta ställning i politiska frågor efter att ha satt in dem i deras större kontext. Först då kan vi förstå vad som är Guds Rikes svar på rådande samhällsutmaningar.

Av: Linus Owman

BAKGRUND OCH INLEDNING

Varför ska kristna intressera sig för politik? Det finns inget entydigt svar på frågan. Jesus själv talade om att ”ge kejsaren vad kejsaren tillhör, och Gud vad Gud tillhör” (Matt 22:21). Här låter det nästan som om förhållningssättet att göra rätt för sig i minimalistisk bemärkelse – det vill säga att betala skatt – är vad kristna politiskt sett bör ägna sig åt, för att sedan lämna denna värld och dess styre därhän till andra bättre lämpade. För egen del tror jag dock att politiskt engagemang, både i ideologiska frågor och i rena sakfrågor, är ett av flera sätt att låta sin tro ta sig uttryck i handling med ett samhällsomvandlande syfte.

Det är på flera sätt svårt att utifrån en kristen utgångspunkt förkasta politiskt engagemang som sådant. Att förkasta det som något ”världsligt” är inte ett trovärdigt förhållningssätt när Bibeln tydligt visar att Gud leder historien mot ett slutmål, och därvid tar aktiv del i vilka människor på alla nivåer (transnationellt, nationellt, regionalt, lokalt) som får makt och mandat att påverka utvecklingen (Dan 2:21). Detta gäller naturligtvis även företag, organisationer och föreningar, inte minst med tanke på att transnationella företag i flera fall har mer makt och större global påverkan i termer av klimat, ekonomi och konsumentmakt än vissa länder.

Det är även svårt att förkasta politiskt arbete som något som är ”ovärdigt” en

kristen. Bibeln ger flera exempel på människor som i tider av politiska omvälvningar och utmaningar utgjort en garant för att Guds syften blivit manifesterade, exempelvis Josef, Mose, Daniel och Rut. Och det finns gott om kristna personer och rörelser som, genom att gestalta politiska tankar som inspirerats av den kristna synen på rättvisa och rättfärdighet ("Guds Rike"), uppnått både samhällsförändring och respekt av det omkringliggande samhället. Här kan abolitionisterna som kämpade för slaveriets avskaffande i 1700-talets USA, Martin Luther King och Moder Teresa nämnas.

Det finns ytterligare en reflektion som är värd att göra här. Att förkasta politiskt engagemang ligger nämligen farligt nära den gnostiska uppdelningen mellan kropp och ande, där den förra på ett negativt sätt förknippas med jordiskhet, fysisk aktivitet och oandlighet, medan den senare positivt sett betraktas som andlig, transcendent och spirituell. Utifrån denna logik blir politik och samhällsengagemang något världsligt, medan bön och inre andligt liv betraktas som det kristna livets centrum, som om det fanns en inbyggd motsättning mellan dessa två.

Detta har i sin tur lett till en bristande förståelse för jorden, dess resurser och hur människan organiserar sig under sitt förvaltaruppdrag i väntan på Skaparens återkomst. Vi har vilseletts att tro att omsorg om samhället och skapelsen är ett mänskligt uttryck för en strävan efter "evigt liv

utan Gud", och inte som en viktig, omistlig och nödvändig del av förvaltandet av skapelsen, enligt det uppdrag som gavs människan i Första Moseboken 1:28. Detta har vidare inneburit att kristna betraktat miljö-rörelser och fredsrörelser med skepticism. Inte så att dessa rörelser alltid vilat på en alltigenom sund ideologisk grund, eller att inte avarter funnits. Men de har ändå i väsentliga drag verkat för sådana värden som även Gud skulle ställa sig bakom: långsiktighet i termer av avkastningskrav i förhållande till jordens resurser, och minskat mänskligt lidande genom motverkandet av väpnade konflikter. Gud skapade världen och såg att den var god, och gav människan uppdraget att förvalta den. Förvaltandet kan ske genom politiskt engagemang och/eller samhällsengagemang. Detta är inget konstigt, och inte heller något oandligt som "världsliga kristna" kan syssla med, men som "sant överlåtna kristna" inte bör befatta sig med.

KRISTEN POLITIK – MÖJLIGT?

Men vad är då en "kristen politik", och hur bör kristna förhålla sig till de olika politiska strömningar som för närvarande finns? Denna fråga är svår att besvara på ett entydigt sätt, helt enkelt därför att Bibeln själv spänner över flera ideologiska ståndpunkter, samtidigt som den har en helhetssyn på människan som agent. Varför det är så är inte svårt att förstå. Bibelns ärende är Guds Rike, vilket som värdeba-

serad utgångspunkt i många fall skär rakt igenom de tankesystem och ideologier som människan tänkt ut, och där utgångspunkten oftast är att Gud inte finns. Guds Rike utgör en aktiv och i många fall disruptiv kraft – när det tillåts att manifesteras på ett balanserat sätt.

När Guds Rike manifesteras i kärlek innebär det att människor attraheras av det. Inte bara de som har en ”andlig ådra”. Även människor som inte betraktar sig själva som andliga eller religiösa, eller som anser att de inte har förutsättningarna att tro, attraheras och dras till Riket, helt enkelt därför att de ser den goda frukten av det. Exempel på detta är sekulära människors reaktioner på Moder Teresas arbete, avskaffandet av slaveriet (abolitionisterna igen) och respekten för Martin Luther King. Guds Rikes manifestation innebär också att skam och synd får verkliga och hållbara lösningar för människor och att fördömelse byts mot förlåtelse, och att helande (fysiskt, psykiskt, relationellt, ekonomiskt, miljömässigt etc) bryter fram. Det låter bra, nästan för bra, och det är det! Gud Rike *i sin fullhet* kan nämligen aldrig kan uppnås före Jesu återkomst. All tro att vi genom politiska åtaganden, lagstiftning och andliga övningar ska kunna gestalta Guds Rike här och nu – *i dess fullhet* – är den moderna varianten av fariséism¹. Däremot kan vi alla, var och en, bli till en doft av Kristus (2 Kor 2:15) i denna värld på våra arbetsplatser, i våra familjer och i våra samhällen. Salt och ljus. Även skapelsen

längtar efter upprättelse och rättfärdighet (Rom 8:22). Det finns ingen naturromantik eller animism i detta. Det är en biblisk sanning.

Så vad är då *kristen* politik? Som vi redan har konstaterat ger Bibeln inget svar på frågan om vilken av de rådande ideologierna som är mest kristen, eftersom den inte gör anspråk på att tala i denna fråga. Liksom hövitsmannen för Herrens armé helt enkelt svarade ”nej” på Josuas fråga om han var för eller emot Israels folk, ger Bibeln samma svar på frågan om den är för eller emot en viss ideologi (Jos 5:14). Den representerar ett annat rike och ett förhållningssätt till både skapelse, auktoritet, förvaltare och ekonomi, samt kapital (i dess vida bemärkelse) som skär igenom de ideologier och tankesystem som dominerat den politisk-filosofiska debatten historiskt och idag.

Men går det inte att avgöra vilken ideologi som står närmast Bibelns syn på god politik och ett gott samhälle? Ett provokativt svar är att frågan är felställd. Frågan bör inte handla om vilken existerande ideologi som står närmast Bibeln, men tyvärr är det oftast här vi börjar när vi försöker komma underfund med politik utifrån ett kristet perspektiv. Frågan bör istället vara: vilken ideologi ger mest gynnsamma förutsättningar för kyrkan och/eller de kristna att under friast möjliga former gestalta Guds Rike? Låt oss återkomma till denna fråga och dess tentativa svar längre fram.

IDEOLOGIER PÅ BIBLISK GRUND?

Innan vi kan svara på frågan om vilken ideologi som ger kristna de mest gynnsamma förutsättningarna att gestalta Guds Rike behöver vi fundera lite över i vilket landskap som kristet samhällsengagemang i rör sig i idag.

Låt oss därför börja med att gripa oss an den klassiska höger-vänster-skalan i nationell och internationell politik.² Höger definieras i detta sammanhang som konservativ, höger/mitten som liberal och vänster som generellt sett socialistisk. Det finns moderata och extrema (och religiöst motiverade) versioner av alla ståndpunkter.

I korthet menar **konservatismen** att traditionella värden (kontextuellt definierade i varje land) ger mening och identitet och därför ska bevaras. Människan är en individ som ska försvara dessa kollektiva värden och samhällsförändring bör därför ske mycket långsamt. Människor är olika och det är inget konstigt med att resurser fördelats olika och att det finns skillnader mellan grupper i samhället ifråga om auktoritet, uppgifter, syfte och ytterst ekonomiska möjligheter.

Högern har i högre utsträckning än vänstern använt Bibeln som argument för varför sakernas tillstånd i ett samhälle förhåller sig på ett visst sätt, oavsett om det gällt synen på slaveri eller synen på en förtryckande regim som instiftad av Gud, inte minst kopplat till Bibelns auktoritetssyn. I flera fall har denna syn lett till oheliga alli-

anser mellan kyrkan och de styrande, där kyrkans tro använts som en kulturellt och värdemässigt enande kraft som genererat nationell samling och legitimitet gentemot de styrande ("systemet"). I gengäld har kyrkan fått viss villkorad autonomi gentemot de styrande. Detta har lett till att kyrkan på många platser idag ännu betraktas som statens förlängda arm vars intresse är att, genom att hålla enkelt folk i schack med "vidskeplighet" (dvs den kristna tron), säkerställa sin ställning hos makten.

Socialismen menar att fördelningen av resurser är det överordnade målet i ett samhälle. Resursstarka företag, institutioner och människor betraktas därför med missnöjsksamhet. I de extrema varianterna bör folket ta makten genom en våldsam revolution och sedan fördela resurserna lika till folket. Eftersom socialismen trädde in på den politiska scenen efter konservatismen utgör den en reaktion på densamma, och menar sig stå för samhällelig progression. Det innebär att vänstern i allmänhet och socialismen i synnerhet (fördomsfullt, men inte helt utan historiska poänger) betraktar kristendomen som en förtryckande religion som är världsfrånvärd, förändringsobenägen och ovillig att adressera människans vardagsproblem till förmån för ett andligt hopp som blir de fattigas mentala krycka, och de rikas (adel, präster, borgare och storbönder) motiv till att inte dela sitt bröd med den hungrige. Denna syn på kristendomen är i sin tur återigen ett arv från det gnostiska förhållningssättet till denna värld-

den som kyrkan själv felaktigt förkunnat och levtt ut under århundraden, där rege-
rande, andligt värv och lättare fysiskt ar-
bete betraktas som andligt mer högtstående
än fysiskt arbete (se ovan).

Liberalismen, slutligen, står mer eller
mindre i mitten och menar utifrån en fram-
förallt humanistisk utgångspunkt att män-
niskan ska ha frihet att gestalta sitt liv, och
att varken stat eller grupperingar får hindra
henne i denna strävan så länge hennes strä-
van inte kränker andra människor i deras
strävan, oavsett om man delar de värde-
ringar som driver strävan som sådan.
Liberalismen är i denna mening möjligen
den mest värdeneutrala, eller om man så
vill *värdeindifferent* ideologin, bortsett
från värderingen att min strävan inte ska
kränka någon annan.

Som framgår av denna mycket förenk-
lade genomgång är det inte möjligt för en
kristen att ensidigt ansluta sig till en ideo-
logi. Låt mig ta några exempel:

Klassiskt konservativa förhållningssätt
med bibliskt stöd:

- familjen som samhällsbärande enhet
- äktenskapet som samhällsbärande in-
stitution
- liknelsen om den goda förvaltaren
- det patriarkala samhället
- historien om nationen och försvaret därav
(i Bibeln gestaltat genom Israel)
- synen på auktoritet

Klassiskt socialistiska förhållningssätt med
bibliskt stöd:

- egendomsgemenskap i den första försam-
lingen
- Jesu omsorg om de fattiga (Sak 7:9, Matt
12:42), i dess moderna extrema form ge-
staltat genom latinamerikansk befrielse-
teologi
- kvinnans ställning i lärjungakretsen, trots
den manliga dominansen vid denna histo-
risk tidpunkt (Maria Jesu moder, Maria
från Magdala etc) – kvinnorörelsen
- omsorgen om skapelsen (miljörörelsen)
- ”smida svärden till plogbillar” (Mik 4:3,
fredsrörelsen)

Klassiska bibelställen som visar på värden
både till höger och vänster på den politiska
kartan:

Rätt fasta enligt Sakarja (7:9 ff):

- rätta domar
- visa kärlek
- inte förtrycka änkan, främlingen, den fat-
tige
- inte tänka ut ont mot varandra

Nådens år i Jesaja (Jes 61:1 ff):

- läka förkrossade hjärtan
- predika frihet för de fångna
- befrielse för de bundna

Det finns en annan poäng som vi behöver diskutera innan vi kan komma till avslut i frågan om ideologierna. I stort sett varje ideologi har fått möjlighet att prövas i praktiken. Men i ärlighetens namn behöver vi komma ihåg att varje ideologi som gavs möjlighet att visa sin värdighet i praktisk handling gjorde det i en tid som har en viss kontext i termer av megatrender och världshändelser. Detta innebär att ideologin dels *reagerar* mot saker som sker i just den politiska kontext där den uppstår, dels *drivs framåt* av drivkrafter och händelser som delvis är utanför dess kontroll.

Och inte minst viktigt: alla ideologier, åtminstone i sin extrema och obalanserade form, strävar i någon mån efter att bli totalitära (eller åtminstone allmänt accepterade), eftersom deras strävan är att underordna alla människor under sitt tankesystem. Högers exempel är Nazityskland. Vänsters exempel är Stalins Sovjetunion och liberalismens exempel skulle kunna vara vad som under senare tid har kommit att kallas för ”åsikts-korridoren” i svensk politisk debatt – inte ett styre som sådant, men likväl ett politiskt och tankemässigt förtryck (åsikts-korridoren är här endast ett exempel, och kan inte i sig jämföras med vare sig Nazityskland eller Sovjetunionen). Det är lätt för bekväma kristna i Västeuropa att tala om att Gud dömde kommunismen efter dess fall i Östeuropa i början av 1990-talet, samtidigt som man saknar förståelse för alla de saker i det västerländska samhället som Gud på samma sätt står i

begrepp att döma – kanske i denna tid (t.ex. materialism, bekvämlighet, kalla hjärtan och bristande omsorg om främlingen?).

Ett annat argument som ofta hörs är att socialismen är mer antikristlig än konservatismen. Ser man till Karl Marx tal om religionen som ett ”opium för folket”, till Stalins förföljelse av judar och till Sovjetunionens förföljelse av kristna och andra oliktankande, är detta inte felaktigt. Men konservatismens brister eller antikristliga tendenser är faktiskt i det närmaste lika graverande. Betänk slavhandeln på vilken Europa och USA byggde delar av sitt välstånd (och vilken även motiverades ideologiskt med att Gud har utvalt vita för att härska över svarta). Betänk hänsynslösheten mot urbefolkningar i olika kolonier, betänk kapitalismens ofta blinda tilltro till marknaden och dess girighet och rovdrift av kapital, miljö och människor så ser du de antikristliga tendenserna även här. Att ideologin är klädd i kostym av snyggt snitt är bara ett utanpåverk som gör den vacker att beskåda.

Så hur ska vi som kristna förhålla oss till dessa ideologier? Finns det inget vettigt svar som snabbt hjälper oss att orientera oss på den politiska kartan? Nej, det finns det inte. Däremot finns det några lackmustest och förhållningssätt som kan hjälpa oss i vår orientering.

För varje kristen som önskar engagera sig politiskt och på detta sätt främja Guds Rikes intressen i denna tid, är det viktigt att

tillägna sig gåvan av urskillning och att tolka tidens tecken. Här menar jag inte tidens tecken i apokalyptisk bemärkelse, vilket är den vanligaste och mest näraliggande förståelsen bland kristna som intresserar sig för det politiska området idag.

Att tyda tidens tecken innebär i det här sammanhanget att med hjälp av en robust metodologi för omvärldsanalys (vilket numera är ett erkänt akademiskt fält – Future Studies), och med analys av tillgängliga akademiska och mediala källor, föra samman slutsatser från dessa och para ihop dem med en välgrundad och djup förståelse av Bibelns förhållningssätt och budskap, parat med Andens profetiska skärpa för riktning, tidpunkt och dimension.

KRISTNA SOM SALT OCH LJUS

Som kristna är vi kallade att vara salt och ljus (Matt 5:13-16). Saltet är en motkraft till förruttnelse och ljus är en motkraft till mörker. Budskapet i Bibeln är att kristna i samhället ("i världen") utgör en motkraft mot förruttnelse och mörker. Som vi sade tidigare tar Bibeln inte ställning till vare sig höger eller vänster, utan innehåller komponenter från både klassisk höger och vänster.

I Wikipedia kan vi läsa följande om saltets egenskaper:

"Salter eller jonföreningar är jonbundna kemiska föreningar som består av positivt laddade katjoner och negativt laddade an-

*joner sammansatta så att nettoladdningen blir neutral, det vill säga noll."*³

Kanske kan denna egenskap hos saltet ge oss en djupare förståelse av höger och vänster i politiken, och framför allt av kristnas roll som salt? I en tid av ökande polarisering mellan grupper och länder, är det kanske inte självklart för kristna att välja sida – ens om en av sidorna representerar åsikter som jag särskilt sympatiserar med?

Alla ideologier strävar efter att utbreda sig maximalt eftersom syftet med ideologin är samhällspåverkan på maximalt antal människor. Därför bär varje ideologi totalitarismens frö inom sig – även den humanistiska liberalismen (tänk exempelvis på "åsikts-korridoren"). Detta betyder vidare att det finns förutsättningar för förruttnelse och mörker inom varje ideologi.

Av denna anledning blir svaret på frågan vilken ideologi som kristna ska ansluta sig till att "det beror på". Guds Rikes salt kommer att reagera olika beroende på vilken miljö saltet befinner sig i.

I det politiska landskapet behöver ideologierna (och sakfrågorörelser kopplade till dessa; t.ex. freds-, miljö-, och kvinnorörelsen) balanseras mot varandra. Detta är världens sätt att motverka förruttnelse och mörker: parlamentarism. Maktfördelning mellan ideologiska block är därför i princip något gott, men det resulterar i kompromisser som leder till att mindre blir utträttat (hög legitimitet) till en hög ekonomisk

kostnad, med följderna att politikerföraktet breder ut sig. Trögheten i det parlamentariska systemet är dock en garant för prövning, utvärdering och inte alltför snabba samhällsförändringar (på gott och ont). Frågan som varje kristen måste ställa sig i förhållande till dessa balanserade ideologier och/eller sakfrågor är därför ”leder detta till att Guds Rike utbreder sig?” och ”leder detta till rättfärdighet?”.

Som vi förstår av dessa frågor blir svaret av en kristen i Romarriket annorlunda än svaret av en kristen i Nazityskland. Trots att lydnad för överheten är ett kristet förhållningssätt, är de flesta överens om att det skulle betraktas som rättfärdigt att gömma judar i Nazityskland, trots att det var förbjudet. På samma sätt var det naturligt för kristna att driva frågan om slaveriets upphävande i USA och frågan om demokratisering i Sverige.⁴

På samma sätt kan det vara ett kristet förhållningssätt att försvara homosexuella när dessa som grupp utsätts för godtyckligt våld eller diskriminering, vilket är fallet i dagens Ryssland. Inte för att de kristna sympatiserar med homosexualitet som sådan, utan för att godtyckligt våld mot en minoritetsgrupp står över min åsikt i sexualitetsfrågan och därmed blir viktigare som motivator i mitt politiska handlande. I en annan kontext där homosexuella är trygga och väl representerade, men kräver att deras livsstil ska upphöjas till allmän norm kan däremot den kristna responsen vara en

annan – men fortfarande med värdighet och saklig argumentation.

På samma sätt var prästen Oscar Romeiros motstånd mot en USA-stödd **högerorienterad** militärjunta i El Salvador, vilket kostade honom livet,⁵ en rimlig kristen respons. Liksom prästen Jerzy Popiełuskos arbete med fackföreningen Solidaritet och hans protester mot det **vänsterorienterade** kommuniststyret i Polen, vilket kostade också honom livet.⁶ Det tycks alltså i praktiken inte finnas något höger-vänster för en kristen, eftersom Riket inte är av denna världen. En slutsats är att i det ögonblick som det omkringliggande samhället har identifierat de kristna eller kristendomen som ett samhällsproblem, så spelar utgångspunkten (dvs höger eller vänster) inte någon roll för hur svår förföljelsen blir.

KONTEXTUELL RESPONS UTAN AVSTEG FRÅN ORTODOXI

Den kristna responsen till det omkringliggande samhället är därför kontextuell. Det beror inte på att kristendomen är oförmögen att vara konsekvent över tid och i olika kontexter, utan på att *reflekterande* kristendom söker Guds Rike (och inte akademisk eller intellektuell bekvämlighet) och därför förhåller sig på olika sätt till olika ideologier i olika tider och på olika platser.

Därför är allt tal om en världsomspännande kristen *politisk* rörelse över tiden ett falsarium som bygger på en felaktig förstå-

else av både Bibeln och Guds väsen. Och därför är allt tal om kristna partier i olika länder djupt olyckligt.

Ett parti som i någon mån står för vissa kristna värderingar kan självklart uppstå vid en viss tid för att till exempel sätta fokus på en viss fråga eller för att utgöra ett alternativ till annat samhällsbyggande vid just denna tidpunkt. Men när tiderna förändras har dessa partier förlorat sin möjlighet att vara kontextuella (vilket alltså krävs av kristna), eftersom de har satt ner sitt standard i den politiska höger-vänstermyllan. De är istället hänvisade till att bli mer och mer konservativa och förändringsobenägna allt eftersom tiden och samhället förändras. Detta som ett resultat av det politiska spelet kring att vinna röster, men även som en del av sin långsiktiga överlevnad. Och vem har politiskt sett förtroende för någon som ändrar hållning i frågor där man tidigare satt ner en tydlig fot?

Därmed har kristna partier i västvärlden (t.ex. CDU i Tyskland och KD i Sverige) konsekvent funnit sig börja i någon slags politisk mitt vid tidpunkten för inträdet på den politiska arenan, för att över tid finna sig förskjutna alltmer högerut. Detta är inget konstigt, men det är olyckligt, eftersom kristna som önskar engagera sig politiskt efter att detta har skett per definition tror att de behöver ha konservatismen som utgångspunkt för kristet politiskt samhällsengagemang. Än en gång: konservatismen *kan* vara denna utgångspunkt, men beroende på tidsandan kan det även vara

något annat. Det beror helt enkelt på. Kristendomen behöver därför vara *både* (tillräckligt) politiskt obunden för att behålla sin förmåga att kunna gestalta Guds Rike i olika frågor och i olika tider på ett övertygande sätt, *och samtidigt* tillräckligt samhällsengagerad för att bidra till samhället och påverka samhällsutvecklingen i önskad riktning.

Och det är just här som skon klämmer. Kristna strävanden efter politisk och ideologisk konsistens leder dem ofta till att betona *politisk* konsekvens framför biblisk dito, kanske för att de inte tycker sig finna politiskt konsistenta ideologiska svar på politiska frågor i Bibeln (vilket vi vet att man inte heller kan vänta sig).⁷ Men kristen tro *är* konsekvent. Kristen tro *är* oföränderlig. Kristus *är* densamme igår och idag och i all evighet (Hebr. 13:8). Men eftersom *samhället* förändras, och eftersom maktbalansen i olika parlamentariska kamrarna förändras, kommer kristna att behöva positionera sig på *olika sätt över tiden* för att motverka förruttnelse och mörker. Det kan ibland innebära att de behöver byta politisk sida. Detta är inget problem, eftersom Bibeln själv ger detta utrymme. Detta förhållningssätt är inte ett evigt kappvändande, utan snarare ett elegant och intellektuellt ärligt sätt att säga att riket vi tillhör inte är av denna världen.

EVIGA VÄRDEN I EN FÖRÄNDERLIG SAMHÄLLSKONTEXT?

Finns det då inga kristna värden som gäller i alla tider? Jo, visst finns det det. Värdena vi som kristna försvarar är av två slag: a) värden vi står upp för därför att de motverkar förruttnelse och mörker i en tid där en ideologi blir alltför dominant, och b) värden som kristna står upp för i alla tider därför att de är omutbara och eviga (se exemplen ovan från Sakarja och Jesaja). Strävan efter att tillgodose dessa omutbara/eviga värden måste dock sättas in i en kontext av hur min strävan påverkar Guds Rikes förutsättningar även på andra områden.

Ett exempel på ett evigt och omutligt värde är människovärdet. Bibeln är klar över att Gud ser oss alla redan i moderlivet, och att Hans kärlek till alla människor är evig och villkorlös (Ps 139:16, Jer. 31:3). En nödvändig konsekvens av detta är att abort generellt sett är något som i möjligaste mån ska undvikas, liksom döds hjälp, liksom fosterdiagnostik där handikapp eller oönskat kön på barnet aborteras bort.

Men låt oss försvåra resonemanget. Ska jag som kristen rösta på ett parti *primärt* för att det är abortmotståndare, om jag därmed även främjar politik som aktivt diskriminerar vissa grupper i samhället eller som aktivt stödjer en orättfärdig väpnad konflikt? Eller som önskar skapa arbetstillfällen i mitt land genom vapenleveranser till länder som använder dem för att slå ner

på oliktankande (t.ex kristna, eller andra människor som liksom du och jag gjort det till sitt mål att motverka att en ideologi får total hegemoni i ett samhälle)? Eller som vill skapa arbetstillfällen genom en oproportionerlig rovdrift på miljön, jämfört med andra länders ansvarstagande inom området? I korthet kan man säga att även de eviga frågorna behöver ställas i ljuset av vilka andra gudsrikesfrågor som blir lidande av att jag aktivt stödjer den politiska part som för närvarande gör en affär av att stödja just min fråga. Vi måste kunna hålla två tankar i huvudet samtidigt.

Låt oss ta ett kort (och på intet sätt uttömmande) exempel med frågan kring abort. Bibelns syn på Guds Rike är att det i sin fullhet innehåller komponenter av både *nåd* och *sanning* (Joh 1:17, Ps. 89:15), där sanningen i detta fall utgörs av synen på människovärdet som okränkbart. Komponenten av nåd kan administreras genom kyrkan när den enskilde bekänner synd och ber om förlåtelse. Beroende på kristen tradition kan då avlösning ske (1 Joh. 1:9). Den springande punkten här är att det är *kyrkan* som kan administrera Guds nåd till de individer som efterfrågar den. Vad händer då i en kontext där kristna (på goda grunder, som de ser det) går ut och kräver ett absolut abortförbud för alla, oavsett religiös hållning? Det innebär att kristna står upp för sanningsfrågan, men utan att det finns någon samhällelig plattform som kan administrera nåd för dem som inte kan eller vill leva upp till detta högt ställda ideal.

Eftersom samhällslagarna gäller lika för alla människor, samtidigt som samhället varken administrerar nåd eller tillhandahåller konstruktiva lösningar för dem som inte förmår leva upp till idealet, innebär det att kravet riskerar att bli kärlekslöst – även om sanningsfrågan kvarstår oförändrad. Det innebär vidare att denna “lösning” på abortfrågan, av människor utanför kyrkan (med rätta) betraktas som ett kärlekslöst tilltag, där kristna (med tillgång till nåd) begär av icke-troende att de ska leva som om de vore troende (men utan tillgång till nåd).

Återigen, frågan gäller inte om abort är rätt eller fel ur ett sanningsperspektiv (dvs sanningen om det okränkbara människovärdet). Frågan gäller emellertid hur Guds Rikes respons är i just den politiska och kulturella kontext där frågan väcks, och hur detta i så fall bör ta sig uttryck i politiska policybeslut som förväntas gälla alla medborgare, kristna som icke-kristna.

Generellt sett är det bra att frågan om människovärdet och livets okränkbarhet hålls levande i varje samhälle. Frågor som rör liv och död behöver fortlöpande adresseras och debatteras. Men sedan är frågan – i en ofullkomlig värld – vad som är ett rimligt förhållningssätt när frågan ska omsättas i politisk handling och i lagstiftning. Här kommer det kristna svaret att se anorlunda ut i olika politiska kontexter.

På Irland har abortlagstiftningen varit mycket restriktiv sedan 1980-talet. Samtidigt har det uppdagats att de samhällsin-

stitutioner, ofta drivna av kyrkan (men med statligt stöd), grovt har misskött sina åtaganden både gentemot ensamstående mödrar och gentemot de barn som har kommit under institutionernas vård. Larm om övergrepp på unga pojkar,⁸ och upptäckten av kvarlevor från över 800 barn i en septiktank under ett av kyrkan drivet barnhem⁹ får anses vara så graverande att kyrkan i någon mån måste sägas ha förbrukat sitt moraliska kapital på Irland, i alla fall i denna fråga. Tillbaka till grundfrågan kring det okränkbara människovärdet. Var har kränkningen av människovärdet skett i detta fall? Och vilken annan obekväm sanning (i detta fall om kyrkan) har uppenbarats, om det nu är sanningsfrågan som enbart ska styra?

Vad skulle Guds Rikes respons för genomgripande samhällsförändring som driver människor närmare Gud vara i detta sammanhang? Är det att än en gång slå ett slag för abortfrågan, eller är det något annat?

Samma resonemang kan appliceras både på homosexualitet och på andra kristna livsstilsfrågor där kyrkan önskar påverka samhällsdebatten. Svaret på dessa frågor är något helt annat i *församlingslivet*, där kyrkan äger frågan om dess tillämpning och där dess medlemmar är bundna till Bibeln och dess förväntningar på liv och leverne, än det är på bred front i samhället i övrigt. Detta måste vi förstå på ett betydligt djupare sätt än vad som är fallet idag. Det är alldeles för lätt för kyrkan att representera

sanning, men utan nåd – och det är oftast så som kristen opinionsbildning idag uppfattas.¹⁰

I alla konflikter finns det en risk att kyrkan reflexmässigt lierar sig med en sida. I både Nazityskland, i Rwanda, i Bosnien och i Syrien finns det exempel på kristna som tagit ställning för det som visade sig vara helt fel sida. Men det finns också exempel på kristna som förmått se igenom det politiska och fått tag på Guds hjärta bortom politiken. Det är detta som även jag är ute efter.

LIBERALISM SOM OPPORTUNISTISK BAS FÖR KRISTEN SAMHÄLLSPÅVERKAN

När vi tidigare talade om olika ideologier kom vi fram till att dessa var för sig inte förmådde gestalta eller inrymma Guds Rike rent ideologiskt. Hur ska vi då förstå dem som utgångspunkt för kristet handlande, om ingen ideologi i sig kan betraktas som helt och hållet gudfruktig? Låt oss som avslutning ta en mer opportunistisk approach och återvända till vår inledande fråga: vilken ideologi ger mest gynnsamma förutsättningar för kyrkan och de kristna att under friast möjliga former gestalta Guds Rike? Här skulle jag själv svara: liberalismen i dess liberaldemokratiska form, trots att även den är värdeindifferent.

Här behöver vi skilja på våra personliga värderingar (som kan vara konservativa) och det samhälle som ger dessa värderingar

mest frihet. Återigen: kristna måste kunna ha två tankar i huvudet samtidigt.

Ett samhälle där kyrkan är skild från staten, där åsikts- och mötesfrihet råder, och där äganderätt och mänskliga rättigheter (i vid mening) upprätthålls mot externa hot av en försvarsmakt, och där de mänskliga rättigheterna inom landet försvaras och upprätthålls genom ett fungerande rättsamhälle, får anses vara det mest gynnsamma samhällsskicket för kyrkan och den kristne att verka i för att utbreda och gestalta Guds Rike. Både på ett personligt plan (individuellt, i familj och på arbetsplatsen) och kollektivt genom församlingars verksamhet.

Detta innebär även att kristna behöver låta andra ståndpunkter och ideologier som framförs inom ramen för det demokratiska samtalet komma till tals, och därvid möta dessa i en informerad debatt på hög akademisk och filosofisk nivå, istället för att frukta och förfasas över att det finns en sekulär verklighet utanför kyrkans väggar. Kristna behöver också påminnas om att den frihet som utgör basen för deras möjligheter att utbreda Riket, per definition även innebär frihet för andra, med andra värderingar och agendor. Denna frihet kan kristna inte ensidigt kräva ska kringskäras för andra människor, men inte för dem. I alla fall inte med politisk och intellektuell hederlighet i behåll.

En liberaldemokratisk utgångspunkt hindrar dock inte kristna från att stödja frågor och rörelser inom andra ideologiska

block som man just nu anser effektivt mot-
verkar förruttnelse och mörker, oavsett var
på det politiska spektrat de befinner sig.
Detta kan dessutom ta sig olika uttryck be-
roende på hur samhället ser ut där vi bor.
Det kristna svaret mot förruttnelse ser an-
norlunda ut i Angered och Vivalla än på
Djurgården och i Askim. Det ser an-
norlunda ut 2020 än 1968. Och det ser an-
norlunda ut i USA och Sverige och andra
delar av världen.

Kristna kan således inte med en rygg-
märgsreflex ta ställning i politiska frågor
utan att först sätta in dem i en större poli-
tisk och historisk kontext. Först då, och
medvetna om den roll som kyrkan redan
spelat i samhället, kan vi förstå vad som är
Guds Rikes svar på samhällsutmaningen
vid just denna tidpunkt. Om kristna och
kyrkan förmår gestalta inte bara sanning,
utan även nåd, blir resultatet en utveckling
och en församling som attraherar männi-
skor och driver undan mörker.

Må vi alltid vara salt och ljus.

Må vi lära oss att ha två tankar i huvudet
samtidigt.

Må vi lära oss urskillning och att tyda ti-
dens tecken.

Må vi som kyrka och individer gestalta
Guds Rike var vi än går fram.

Linus Owman är statsvetare (pol. mag.)
med bred kristen bakgrund, för närvarande
hemmahörande i EFK. Han arbetar som
konsult med frågor som rör omvärldsana-
lys, organisationsutveckling och informat-
ionssäkerhet.

Fotnoter:

1. Detta har felaktigt lett kristna till slutsatsen att politiska engagemang är ett ogudaktigt jagande efter mål som aldrig kan uppnås utan gudomligt ingripande.
2. Detta avsnitt är inte tänkt som ett uttömmande resonemang kring filosofiska och politiska ideologier i alla dess former, inte minst för att det finns en uppsjö av konservativa, liberala och marxistiska ideologier som alla har både förtjänster och utmaningar ur ett kristet perspektiv. Tanken är att föra ett översiktligt resonemang kring tre huvudfrågor i svensk/europeisk politik idag; höger/vänster/mitten.
3. <https://sv.wikipedia.org/wiki/Salter> (2017-03-09)
4. <https://www.informationsverige.se/Svenska/Samhalle/Samhallsorientering/Sidor/Demokratins-framv%C3%A4xt-i-Sverige.aspx>,
<https://sv.wikipedia.org/wiki/Folkr%C3%B6relse>,
<https://sv.wikipedia.org/wiki/Abolitionism>
5. https://en.wikipedia.org/wiki/%C3%93scar_Romero
6. https://sv.wikipedia.org/wiki/Jerzy_Popie%C5%82uszko
7. Här är vi återigen tillbaka till den felställda frågan kring vilken ideologi som står närmast Bibeln vs. frågan om vilken ideologi som ger kyrkan och kristna mest frihet att gestalta Guds Rike. Tar man sin utgångspunkt i att finna ide-

ologin som står närmast Bibeln, och sedan överlåter sig till den ideologin, så innebär det att man framöver kommer att ha problem med alla frågor som avviker från ideologin eller från personens förståelse av Bibelns undervisning. Och i varje sådan fråga måste personen fråga sig om det är ideologin eller Bibeln som har företräde. Trots denna svårighet, är det min uppfattning att Gud kan kalla människor in i partipolitiskt arbete. Men kristna i det ena eller det andra partiet kan inte för ett ögonblick slå sig till ro med att just det parti de själva företäder med nödvändighet står närmare Bibeln än andra partier där deras kristna syskon/kollegor verkar.

8. https://en.wikipedia.org/wiki/Roman_Catholic_Church_sexual_abuse_scandal_in_Ireland
9. <http://edition.cnn.com/2017/03/03/europe/ireland-tuam-human-remains/>
10. Nåd utan sanning är den andra extremen och båda är lika obibliska. Nåden och sanningen går hand i hand.

SEA Papers är Svenska Evangeliska Alliansens (SEA) essäserie inom evangelikal teologi och etik. SEA är ett nätverk av kristna tvärs över samfundsgränserna. Vår vision är:

- att bygga ett nationellt nätverk av evangeliska/evangelikala kristna i Sverige, som tillsammans och i sina olika sammanhang utvecklar och bidrar med evangelikal teologi och tillämpar den i församlingsarbetet, i den teologiska debatten och i samhällsdebatten
- att vara en konstruktiv kraft som i öppenhet, dialog och debatt driver ett evangelikalt perspektiv
- att förmedla impulser från och kontakter med den växande världsvida evangelikala gemenskapen

SEA:s teologiska bas utgörs av Lausannedeklarationen.